

זיצו צות

הזווית העיצונית

בשכח, טו בשבט פג

אחד מהפנים הנסתרות לעיתים מאישוני התבונים, לו הוא יואר יתגלה ויבהיק בהדרו, ובפרט בחג הזה הבעל"ט², ביכולתו לשדרג פלאים את יחסיו והתנהלותו במהלך חיינו.

אמנם פנים רבות הן להתבוננות אולם לו נרחיב נגדיל ונגביה את הסתכלותנו דרך 'משקפי הפן הזה', הממלא את עולמינו, אזי אולי נבוא אל מחוזות לא שזפתם עין.

הלא הוא זווית 'עולם התענוגים' שלפנינו ובוראו ית'.

כלומר. הבורא ית' בורא כל הפנים והגוונים ית'³. יכול להצטייר בעינינו, כאבא, דיין, גבור⁴, מטיב⁵, אולם עובדת התעסקותו ית' כ'המענג הגדול', בצורה רבה כל כך, יכולה לשנות דרמטית את התיחסותנו אליו, ולרכך ולקרב את דעתנו ואהבתנו אליו ולרצונותיו פלאים.

[בעיקר הדבר יכול לשמש במצבים מאוד לא נעימים הקורים בחיים, ל"ע. ואז עלולה להיכנס תחושת מרירות והתמרמרות עליו ית' חלילה, ויכול להיכנס רושם לא חיובי כלפיו ית'. אולם כשנתבונן בימים הללו ובכלל בגודל רוב טובו ומתיקותו ית', אזי גם בימי 'דיכאון/עצבות/חולשה נפשית וכיו"ב או ברגעי התלבטות אם להתאמץ עוד מעט למן ילדיו ית' או בשאר דקדוקי מצוות וזהירות מאיסורים נוכל להיעזר בהיזכרות בטובו הגדול והאינסופי המתבטא בכמויות כל כך לא נתפסות של כל כך הרבה סוגי עונגים שהוא יוצר ברגעים אלו ממש ברחבי העולם והוא הטוב המושלם.

ואכן. אם נביט בצורת התבוננות חז"ל מעבר כמובן להתבוננות המעמיקה, החוקרת, הלמדנית באופן שלא תשוער, נראה שהם לא פסחו על צורת ההבטה הזו הכיכד מוצאים הם את מתיקותו שלו ית' עצמו, ואת מתיקות דבריו, ומצאוה בכל פרט בעולם היהודי, אזי לא יותר לנו אלא לנחש כמה התעצמה התדבקותם בו ית' לאחר שנתודעו למתיקותו האדירה, עד שלא מצאו מתוק מכך⁶...

כלומר. במקביל לכל זוויות התבוננות ז"ל בו ית', הם חיפשו כבמטמונים את אהבתו ית' העצומה עליהם המתבטע בעונגיו הרבים ואף מצאוה בכך שמצוהו [כעה⁵] ויוצר ומבטיח, ואף אנו נוכל כך למצוא את צופו ית'.

הלא די לנו אילו נתבונן מעט או אז ניווכח כך. הרי העולם האינסופי והארוך כל כך המובטח לנו ממנו ית', לאחר סיום תפקידנו כאן, אשר כל שנות היסטוריית העולם שיהיו על כדור הארץ יהיו כה מזעריים לעומתו, משהוא כמו חלקיק אטום בודד ביחס לקוסמוס כולו... שיהיה הוא כל כולו עונג 'צרוף', לא רצוף, אלא מתגבר והולך עד אינסוף⁷. מה שמלמד בהכרח ובעוצמה, עד כמה כל עניינו של בוראנו אוהבינו ית' בעולמו, לענגינו לעד. ואף בפרשתינו⁸, ואף בכל שבת עלינו להיזכר בכך, בכך שחילק הוא ית' לעמנו 'טעימה' כה ארוכה ובצורה כזו מופלאה.. שהתפרסה על פני 350.400 שעות... [ורמה כה ענוגה⁹ של טעמים מדהימים שיוצרו במיוחד כל בוקר

¹ הערות קליטות/תקיליות יתקבלו בברכה 0548454992

² ביאור הגר"א, קלא: אין נופלין אפים... ולא בט"ו בשבט. 'שהוא ר"ה לאילנות וכמו כל ד' ר"ה שהן יום טוב'... וכך בהרבה ראשונים נקרא יום טוב. [ואף בתורת האותיות הקטנות] חג זה משתלב במערכת הספירות כחלק נכבד, כנגד מידת היסוד'...]

³ לו אדם יחפוץ לחוש את רב גוונותו של בוראנו ית' ועד כמה עולמו כה מצומצם בהבנת העולם ביחס לבורא ית', יתבונן בכל מיני אנשים בגוונים כה רבים שהוא לא מסמפט לחלוטין והבורא ית' מעניק להם מטובתו בכמויות עצומות שפע רבץ כנראה שלא רק מין טיפוס אנשים כמונו הוא מחבב...

⁴ לו מישהוא ירצה לעשות משחק חברתי איכותי בהתאספויות משפחתיות כאלו ואחרות. ישאל את הנוכחים: 'מה הגדרת הבורא ית' בעיניכם, הוא יפתע לגלות עד כמה כל בן אדם מסתכל עליו ית' אחרת לגמרי ממשנהו, כפי הדוגמאות הנ"ל וכיו"ב רבים. וכך יתרחש בשאלה בכל תחום שהוא. להגיד גדולתו של הקב"ה שאין דעתו של זה כדעתו של זה... [חונן הדעת']

⁵ באופן לא יתואר כממציא מזונות במושלמות ובתיאום מושלם. ולדוגמא, חברי אשר חי על 'חבליו המעימים' של בורא העולם, והתלוי בו בפרנסתו כל יום מחדש [ומי מאיתנו לא?]. והנה אך בשבוע שעבר הוא אמר לי שהוא לא ידע הכיכד 'לקנות צרכי שבת'. והנה משום מקום בתוך שבוע הוא קיבל ירושה מקרובו הרחוק ותוך שבוע הוא החזיר את כל חובותיו ואף החל להלוות למלווים הקודמים שלו סכומים גדולים...

⁶ [תנח', ויצא]: 'חכו ממתקים' א"ר תנחום בר' יוסי בוא וראה מה הקב"ה אומר לישראל, 'ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם' למה? אני ה' - נאמן לפרוע לכם שכן, יש חייך מתוק מזה? יש אדם אומר לחבירו אל תנוול עצמך ואני נותן לך שכרך? ... ובמדרש 'ילמדנו': 'הקב"ה מצוה את ישראל להנאות ולטובתן לעשות מצוה ונותן להם שכר, כיצד? מזהיר שלא יאכלו שקצים ורמשים... ונותן להם שכר, היש חייך מתוק מזה? ... וא"ר יוחנן אמר הקב"ה: 'ואת שבתותי תשמרו אני ה' - אני נאמן ליתן שכר, ובמה אתה משמר, במאכל ובמשתה וכסות נקיה ואני נותן שכר... הוי חכו ממתקים... ואר"ל יש לך לשמוע גדולה מזו, כתיב ובשוב רשע מרשעתו הקב"ה עושה אותם לו זכות והוא חי בהם, הוי 'חכו ממתקים'...

⁷ כלשון הגר"א, [איוב, ג]: 'תתגבר אז תשוקת הנפש להידבק בו ית' ותהיה עודפת והולכת רגע אחר רגע'...

⁸ מלבד עינוגי הריחות הנעימים שהיו לעמ"י מכמויות מי הים המלוחים והנלחמים בצבא מצרים, שנהפכו בשבילם ל... בשמים [כמה עולה 50 מ"ל אפטר שייב בשמי גברים בעיקר לבחורים]? וכמוש"כ במכילתא, בשלח: 'ישראל נעשה להם הים מיני בשמים' שנא [איוב] 'ים ישים כמרקחה'...

⁹ 'לקו"ש, ש"ש: 'המן שירד לישראל בעין יפה והיו ישראל טועמין בו תקמ"ו טעמים מנין מתו"ק'... ואף 17% מחיינו נצטוונו לשחות באמבטיית עונג, ועוד על חשבוננו, ולזכור את הטעם הענוג ההוא, ואת זה המצופה לנו, 'לא ייתנה שבת אלא להיות דוגמא לעוה"ב ר"י, א"ה]

עבורינו, [ואשר הוציאה מחוריהם את עיניהם של העמים סביבם מקנאתם שטעמו מעין אותו עונג, מטעם קיבת קרבי האיילים שלהם שטעמהו...]¹⁰, הלא הוא מאכל העונג 'המן' וירידתו הכה מופלאה¹¹....

[ונלמד מחז"ל כיצד הבורא ית' לא נתפס אלא כדבר הכי מענג שיש. למשל כשאבו המשילו ית' לא משלוהו אלא בפרי מתוק, מריח, ומגוון בצבעיו מאוד¹², ואף כשהיה לתאר את כולו ית'... הגדירוהו כ'חכו ממתקים ו'כולו מחמדים'..., שתורתו עריבה ומתוקה מהצוף הדבשי והעונג ביותר - 'ומתוקים... מנופת צופים...', ולא די בכך, אלא כשמגיעים אכן לכך מקיימים, אף מצוה נכבדת המתקיימת רק כשמענגים ממנו... כאבת ה' המתקיימת רק כשבאים עד כדי 'תכלית התענוג'¹³... ואף כשתיארו את ישראל 'המתוקים'¹⁴ המתעסקים בה, לא מצאו לתאר זאת אלא 'מתמתקין בדברי תורה'¹⁵..., עד שנראה שמחשבותיהם ז"ל עליו ית' היו כלא פחות מ'המתוק המנהל את עולם המתיקות המקסימאלי'...]

אם כן. בשבת הבעל"ט, [בה אף ניתנה מצות השבת], ובה אנו טועמים מגווני צופו הגדול, על חשבוננו¹⁶..., והמשכו ב'יום טוב' הזה הבא עלינו לטובה, יום בו 'עולה השרף באילנות' - כח חיי הפירות שביא את מתיקותם, ואשר נוצרו רק בשביל 'לענג' בני אדם, ובו נטעם בעזה"י מפירותיו ית' המתוקים, נוכל להתנשא בו פלאים...

כאשר מעבר לטעימת התמרים/צימוקים/ענבים/לדרים וכיו"ב, נמקד היטב את התבוננותנו בעוצמת הפן המתקתק והמענג של הבורא ית' העצום המתגלה לנו זה עתה... דהיינו. תוך כדי טעימת עונגי הפירות העסיסיים, 'נפרוט על מיתרי מוחינו' כך:

'הרי הנני חש כעת את הפן המענג הזה מצידו ית', יצרן הצופים הטעימים כל כך הללו, שמייצר אף ברגע הזה ממש מיליארדים כמותם, ואלו מעט ממעשי ידיו הנוצרים בכמויות ובשטחים לא נתפסים, ואני חש נפלא לידו ככזה, הבה לא נשכח בכל עת כמה מתיקות הוא הוריד ומוריד לי ולעולם ואף ברגע ממש בטובו הרב כל כך'... כמו לתוכי מיליארדי פירות המנגו¹⁷, ובקרבי מיליוני טונות התפוחים והתפוזים..., ובמיליארדי קני הסוכר הנחשקים, שישמשונו בכוסות הקפה ובעוגותינו, או בטירילוני הענבים שמייצר באצבעותיו וכיו"ב.

כך שלא נותר לנו אלא לכוונן את עצמינו באותם עיתות מענגות העומדים לפנינו, ואף במשך השנה¹⁸, ולקלוט את התדר של 'המענג העולמי' בכמות רבה כל כך שמתבטא בפירות הללו, ואף ייצר בלשונו אלפי קולטני טעם...¹⁹ לקליטת מורכבויותיהם..., ואזי להידבק מחדש למענג הגדול הזה באהבה כפי שנחוש ליד מישהו שאנו חשים את נפשו הנדיבה והשמחה לענג אותנו. או אז אולי נוכל אף אנו לחוש כפי שחש אחד מצדיקי דורינו: 'לו היינו קולטים מה הכוונה שהאל הגדול הגבור והנורא כל כך הוא אלוקינו ואלוקי אבותינו אזי מרוב אהבה ודבקות לולא היה איסור הפסק אחרי 'ברכת אבות' כל תפילה היינו יוצאים אז בריקודים ומחולות'..., אכי"ר.

¹⁰ והגר"צ מוצפי: 'ידוע מה שכתב הזוה"ק שבכניסתם לאר"י נבלע המן בתוך אילנות הארץ, והאולם טועם בהם את רחנות המן, ואמר לי מור אבי ז"ל שלכן הגאון רבנו יוסף חיים ז"ל הזמין מפירות הארץ לבלב ומחלקם לת"ח, ואמר 'בואו ותטעמו מהמן שירד לישראל במדבר'.

¹¹ מישואו יכול לדמות את הנס שאירע שם [לאחר שהגנת לא הגיעה לספר על כך ב'פרשת שבע' כשהיינו בגיל שנהיינו מהטרטבות בשלוליות] בנס המן. נתאר לעצמנו. יום ששי אחד כל עם ישראל יוצא לקניות מכל הבא ליד. והנה מהשמים יורדים 'מאות רבות של אלפי רחפנים' ליד כל אחד היכן שיימצא אז. בבית שמש או בכל אחת מרחובות ושכונות ירושלים בני ברק חיפה צפת טבריה או ליקווד ומונסי, שעליהם כל מעדני השבת בכל הטוב האפשרי. ואף נראה שמי ששלח אותם בכוחו האינסופי יודע בדיוק כמה נפשות יש לו בבית ומה הן אוהבים. האם לאחר אירוע שכזה העולם לא היה עוצר את נשימתו בתדהמה?... והאם כל מי מאיתנו לא היה צובט את עצמו: מה? זה נכון? משום מקום מהרקייע הנראה שומם, מישואו מייצר פלאות עצומים ורבים כל כך שיועד עלי ומנחית לידי את כל מה שבא לי?... בכמה אהבה עזה היינו מתמלאים אליו ית' וכמה התפעלותי ממנו ומיכולותיו ית' היתה מתעצמת? האם לאחר מכן עוד היה נותר לנו איזשהו רטינה או ניכור קלוש כלפיו חלילה... ואכן כל שבת עלינו להיזכר כמה הוא אוהב כל מי מאיתנו [ספירה לי אחת מקרובותי שעברה השבוע מבחן קשה ביותר במתמטיקה ונאלצה להזעיק את סב חברתה מתמיקאי בעל שם שישב על הפתרון חצי שעה... והנה למחרת במבחן היתה את השאלה הזו בדיוק]... כשעליו לבצוע שתי חלות זכר לנס הגדול והארץ ביותר המתוק והמופלא.

¹² שבעה ית' [ברכות לז] לא מצאו משל לפירות מענגים אלא אותם. מה התפוח מריח מכל האילנות... [ילשה"ש]. ואף התייחסו לרבי גונוני, [זוהר, לך]: 'פתח ר' אלעזר 'כתפוח בעצי היער דא קוב"ה דאיהו חמיד ומתעטר בגונוני מכל שאר אילני דלא אית דדמי ליה'. ואכן הבורא ית' הטוב כל כך, מייצר בכל עת כ... 7500 סוגי תפוחים השונים זה מזה בטעמם, בצורתם, באקלים להם הם מותאמים... ואף מטמיע בהם – כלומר בכל אחד ממיליוני התפוחים שבכל זן... רכיבים תזונתיים כה רבים... שאף מגינים ממחלות רבות... [הזן את העולם כולו בטובו בחן בסוד וברחמים]... ובשמו"ר, בא: 'משל הקב"ה לתפוח לומר לך מה תפוח זה יש בו טעם וריח, כך הקב"ה חכו ממתקים וכלו מחמדים'...

¹³ סה"מ, עשה ג: 'שצונו לאהבו ית' וזה שנתבונן ונשכיל מצותיו... עד ששיגהו ונתענג בהשגתו תכלית התענוג... וזאת האהבה המחוייבת'...

¹⁴ שאף הם תוארו במתיקות התפוח [ובאגוז, ענבים תאנה, רמון, תאנה, ותמר] ואף דורינו האחרון כפי שמחמיא לנו צור העולמים המתייחס ספציפית לדורינו, דור 2023 ונקבל משב רוח ממנו נעים ממנו ית' [פסיקתא רבתי, לן]: 'באותה השעה אמרו אויביו ושרי המלכיות בואו ונשטיף על דורו של משיח שלא יבראו לעולם, אמר להם הקדוש ברוך הוא איך אתם מסיינים על הדור ההוא שהוא חמוד ונאה... ואני שמח בו, ואני חפץ בו, ואני אתמוך בו, ואני רוצה בו, ומעט אנו מבינים גם מדוע הם כה מתוקים. לאחרונה נפטר בשכונתנו מישואו כה מתוק ומופלא. לא היה מצב שהוא נוסע במכוניתו להוריד את בנותיו לביה"ס ולא מעלה עוד מורות או בנות שזקוקות לכך. בכל פעם שנסע לטיול עם ילדיו שאל איזה עוד חבר יש לכם שניקח אותו איתנו... ובשעת לילה מאוחרת ירד לתחתית העיר לעלות את בנותיו ופיזר את חברותיהם בביתם כל אחת בביתה שלה. כלומר. הוא לא חיפש תירוצים למה הוא לא חייב לעשות חסד. אלא אדרבה הוא חיפש בכל מאודו איך הוא יכול עוד יותר לעזור... 'מי כעמך ישראל'... ואף אחד אחר מעמנו הכה נפלא ומתוק ציווה לדין שיגידו 'מזמור לתודה על קברו' על כל מה שעבר בטובותיו וטובות יסוריו... אלו היהודים שלא עוזבים את תחושתם המתוקה בבורא המתוק בשום מצב, אשריהם.

¹⁵ שה"ש, ב: 'ופריו מתוק לחכי א"ר יצחק אלו 12 חדש שעשו ישראל לפני הר סיני מתמתקים בדברי תורה'...

¹⁶ כחברי שכמעט באופן קבוע מוסיף על הסטנדרט השבתי הרגיל ומספר לי כיצד הבורא ית' משיב לו כהנה וכהנה כל שבוע בגוונים כה מגוונים.

¹⁷ בכמויות אגדיות של 40.000.000 טון, וב 2000 סוגים ומינים של... עסיסיים כ"כ כמה פירות נכנסים בטון 1? וב 4.800.000 טון הקקאו בשנה, כמה קוביות מתוקות נוצרות מכך? או 'המתיקות התנכ"ית' הנמצאת עדיין 5.000.000 טון התמרים שמייצר ב 10.000.000 הדונם בעולם... [כי אתה ה' טוב ומטיב ונודה לך על הארץ ופירותיה, ו'טוב ה' לכל' 'גדל חסד'].

¹⁸ חברי פיתח שיטה שאט אט תופסת תאוצה בקרב רבים שמתענגים מכוס הקפה השגרתי עד בלי... הרי בין כה וכה שותים אותו הבה נמקסם אותו. ובכן. בכל לגימה הוא חושב על טובה אחת של הבורא ית'. לגימה ראשונה על ילדו שנבחן לאחרונה על 1000 דף על פה [הוא אומר לי: 'הוא עשה לי את הבעיות הכי גדולות בילדותו'. [תקוה לכל הנמצאים עמו בבעיה אל יאוש סיפורים על כך עד בלי די כיצד הילדים חוזרים וביתר שאת...]. בלגימה אחרת על טוסד שברשותו מפיץ תורה, ובלגימה השלישית כשמתענג עליה הוא מרגיש גם את הטוב שבפרנסתו, במשפחתו, בטובות ה' הרבים עליו [כמו למשל חברי סיפר לי שרבים מהפעמים שהוא מלווה לאנשים סכומים קטנים הבורא ית' ממציא לו סכומי הלוואה רבים לעצמו עשרות מונים... וכיו"ב. כך שכל לגימה יכולה להיות מענגת ומאהבת הרבה יותר כשיזכר בכל אחת מהן על עונג אחר שהבורא ית' מענג אותנו בחייו, נוס ותהנו...]

¹⁹ המשדרים בכל טעימה בו זמנית במהירות 400 קמ"ש למוח הקולט את דקויותיהם וגוונותיהם ושילוביהם הכה רבים...